

GAZİ PAŞA'YA SUİKAST
VE
KURT KANUNU

NURİ SAĞLAM

✕ @ f / otukennesriyat

YAYIN NU: 2297
KÜLTÜR SERİSİ: 1204

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-915-2

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kitap Editörü: Ezgi Akyıldız

Dizin Editörü: Ezgi Akyıldız

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: [0212] 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Nuri Sağlam: 1964 Giresun doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Giresun’da, yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde tamamladı (1990). 28 Mart 1991 tarihinde aynı bölümün Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı’nda araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 03 Nisan 1993’te yüksek lisans, 07 Eylül 1999’da da doktora tezini tamamladı. 17 Kasım 2004’te yardımcı doçentliğe atandı. 06 Kasım 2018’de Doçent oldu. 2005-2006 öğretim yılında Bosna-Hersek’te Zenica Üniversitesi Pedagoji Fakültesi bünyesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü kurdu ve bir yıl görev yaptı. 2008-2009 öğretim yılında KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. 2015-2016, 2016-2017 öğretim yıllarında Litvanya Vilnius Üniversitesi Türkoloji Merkezi’nde Türkçe ve edebiyat dersleri verdi. Hâlen İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı’nda öğretim üyesidir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	11
GİRİŞ.....	15

I. BÖLÜM KANLI TUZAK

Ahmet Samim'in katili Abdülkadir mi?	23
Ahmet Samim niçin öldürüldü?	27
Bir bit yeniği var bu işte!.....	41
Gel savuşalım Kemal abi!.....	49
Abdülkadir Bey'in kaçış hikâyesi.....	53
Abdülkadir Bey'in kaçış güzergâhı	55
Gazetelerdeki hikâyeler ve <i>Kurt Kanunu</i>	57
Musul meselesi ve Ali Şükrü Bey cinayeti	59
Ali Şükrü Bey'i Osman Ağa mı öldürmüş?	66
Bir cinayet de Lozan'da!	78

II. BÖLÜM SÜREKAVI

Kara Kemal'in aklından neler geçiyor?	87
Ermeni zenginleri yolsuzluğu	91
Celâl Nuri kurşunu yiyecekti!	100
Şeyh Sait ayaklanması.....	105
Vatanperver bir öğretmen'in kahredici hikâyesi!.....	111
Takrîr-i Sükûn Kanunu.....	115
Hüseyin Cahit Bey'e müebbet sürgün	120
Bu işe ne dersin Abdülkerim Ağa?	132
Gazi Paşa ve hükûmete ilk suikast davası.....	136
Peki n'olacak dersiniz şimdi?	140
Paşaların ordudaki nüfuzunu kıracaklar	143
İttihatçılığın kökünü kazıyacaklar.....	166

III. BÖLÜM İNSANLIK SORUMU

İttihatçıların İaşe Nazırı.....	193
İzmit'te görüşelim Kemal.....	200
Kara Çete'nin habis ruhu	204
Kara Kemal cinayeti!	222
Sonsöz	232
Ekler	236
Kaynakça	251
Dizin.....	267

ÖN SÖZ

Kemal Tahir'in *Kurt Kanunu* romanı, sadece bir "tarihsel roman" değil esasen roman formunda yazılmış bir siyasal tarih metnidir. Bu bakımdan sosyal bilimlerin özellikle tarih ve edebiyat alanlarında öteden beri "kurgu" ve "gerçek" karşıtlığı üzerinden tartışılmak gibi bir talihsizliği vardır. Oysa sosyal disiplinlerde neyin kurgu neyin gerçek olduğunu ayırt edebileceğimiz herhangi bir nesnel ölçüt olmadığı gibi edebiyat eleştirilerinde daima birbirinin karşıtı olarak kullanılagelen "gerçek" ve "kurgu" kavramları arasındaki semantik ayrım da tamamen keyfî ve zorlama bir ayrımdır. Zira gerçek denilen olgu, soyut ya da somut herhangi bir varlıkla ilişki kurduğumuz anda tahakkuk eden fakat ilişki biter bitmez yok olan son derece öznel ve değişken bir kategoridir. Bir başka deyişle "gerçek" kavramının dış dünyada insan zihninden bağımsız herhangi bir nesnel karşılığı yoktur. Bu yüzden insan zihninin ürünü olan muhtelif anlatı türlerini "gerçek" ve "kurgu" ayrımına tâbi tutarak yüceltme yahut değersizleştirme edimi, hiç kuşku yok ki arkasında çeşitli ideolojik saikler bulunan bir tür zorbalıktır. Çünkü hiçbir bilimsel ölçütün geçerli olmadığı bu ayırıştırma eyleminde, bütün bu anlatı türlerinin stratejik ve retorik olarak nasıl işlev gördüklerine bakılmakta ve söz konusu ayırıştırma işi de her zaman böyle bir perspektiften yapılmaktadır.

Bu tür bir ayırıştırma eylemi için akla gelebilecek en bilindik önerme ise herhâlde "tarihsel roman" eleştirilerinde âdeta tartışma götürmez bir yargı olarak kullanılagelen "Tarihsel roman, tarihsel gerçeklere uymak zorundadır," önermesi olacaktır. Zira ilk bakışta oldukça makul ve masum görünen bu önerme, içinde "tarih, roman, edebiyat, gerçek, tarihsel gerçek" gibi birtakım kaypak kavramların kaynaştığı, oldukça karmaşık ve akışkan bir epistemolojik birikime atıfta bulunduğu hâlde, bütün bu kavramlara dair zihinlerde uyanabilecek her türlü soruya karşı her nasılsa güçlü bir bağışıklık kazanmıştır. Bunda hiç kuşkusuz akademik tarih ve edebiyat eğitimindeki konservatif geleneğin büyük rolü vardır. Dolayısıyla bu önermenin bizzat kendi içinde barındırdığı "Tarih nedir?", "Edebiyat

GİRİŞ

Kurt Kanunu romanında, Cumhurreisi Gazi Mustafa Kemal Paşa'yı öldürmek ve hükûmeti ele geçirmek amacıyla 1926 yılında düzenlenen İzmir suikastı olayını bir fon olarak kullanan Kemal Tahir, kurgunun ana eksenine tamamen şahsî ihtirasın körüklediği “güç” ve “iktidar” mücadelesini yerleştirmekte ve romanın adıyla beraber “Kurtlukta düşeni yemek kanundur,” epigrafından da kolaylıkla anlaşılacağı üzere esasen hiçbir insanî kaydın geçerli olmadığı bu kadim kavganın muhtelif tezahürlerini, İzmir suikastı üzerinden bir kere daha gözler önüne sermektedir. Bununla beraber hangi sebeple olursa olsun insanın kısıtılmasına karşı çıkmayı saf bir insanî sorumluluk olarak gören ve bu itibarla *Roman Notları*'nın bir yerine “Herhangi bir suçlu veya zanlı, yargı organlarına güvenemediği için kaçıyor, daha korkuncu, bu organların ortalama vicdan ölçüsüyle çalışanlarından toplumun ortak idraki de gerçekten tarafsız olarak kuşkulu ise o zaman bu kaçağa elindeki bütün araçlarla arka çıkmamak, onu savunup korumamak suçtur. Sorumluluktur,”¹ notu düşen yazar, “Kurt Kanunu” adını, daha evvel Taif zindanlarında boğdurulan Mithat Paşa'ya arka çıkmak amacıyla tasarladığı bir roman için düşünmüş² fakat sonradan İzmir suikastına bulaştırılarak ortadan kaldırılan Kara Kemal'in elim hikâyesini bu roman için daha münasip görmüştür. Nitekim Kemal Tahir, bir sohbet sırasında *Kurt Kanunu*'ndan bahsederken şöyle demektedir:

Kurtlukta düşeni yemek kanundur. Romanın konusu 1926 İzmir suikastı gibi son derece buhranlı bir devrede geçiyor. Bunun için adını *Kurt Kanunu* koyduk. Kişiyi sosyal çevresi ve bunalımları içinde ele alıyorum. Gerçekten büyük tehlikeler içinde kısıtılmış insanların romanı bu. ... Kişiler otantik, gerçek vakaları bir fon olarak kullanıyorum. Çeşitli sosyal gruplara mensup roman kişilerinin iç ve dış dünyalarını belirleyen kişiler de otantik. Söz gelimi İttihatçıların ünlü iase nazırı Kara Kemal var. Kâzım

¹ Kemal Tahir, *Roman Notları*2: *Batı Çıkmazı*, (Hzl. Cengiz Yazoglu), İstanbul: Bağlam Yayınları, 1991, s. 77.

² *Age.*, s. 242-263.

I. BÖLÜM

KANLI TUZAK

Ahmet Samim'in katili Abdülkadir mi?

Kemal Tahir'in sırasıyla "KANLI TUZAK", "SÜREK AVI" ve "İNSANLIK SORUMU" olmak üzere üç bölüme ayırdığı romanının ilk bölümü, "İttihatçıların ünlü fedailerinden" Abdülkerim'in salt kendi şahsî ihtirasları uğruna bir süredir sinsice örgütlediği bazı eski İttihatçıların, Cumhurreisi Gazi Mustafa Kemal Paşa'yı öldürmek üzere meşhur Gülcemal vapuruyla İstanbul'dan İzmir'e hareket edişlerinin betimlendiği oldukça gerilimli bir sahneyle başlar. Devamında libidosu hayli yüksek bir hovarda olarak tanıtılan Abdülkerim'in çeşitli çapkınlık hikâyeleriyle birlikte İkinci Meşrutiyet'ten sonraki süreçte cereyan eden birçok siyasî olay, bazen kısaca değinilmek bazen de uzun uzun tartışılmak suretiyle eleştiri süzgecinden geçirilir.

Bu cümleden olarak romanın birinci bölümünde birkaç satırlık kısa bir değini ile geçirtilen ilk olay, *Sadâ-yı Millet* gazetesi başyazarı Ahmet Samim cinayetidir. Katil de Abdülkerim'dir! Zira İzmir suikastı işinde suç ortağı olan Laz İsmail'in kapatması Ballı Naciye'yi elde etmek için yanıp tutuşan ve bu uğurda Laz İsmail'i öldürmeyi bile göze alan Abdülkerim, kötüsü gelirse bu cinayeti nasıl işleyeceğini düşünürken vaktiyle Ahmet Samim'e kurduğu pusuyu hatırlayacaktır. Romanda Ahmet Samim cinayetinin geçtiği pasaj şöyledir:

Laz İsmail¹ denilen kuduz canavarla boğuşmayı pek de ölçüp biçmeden göze almıştı. Dirseğiyle parabellumu yokladı. "Lastikleri çekersin ayağına... Bir köşe başında sokulursun, arkadan cııvıv. Tamam!" Tastamam böyle vurmuştu, Bahçekapı'da simitçi fırınının önünde gazeteci Ahmet Samim

¹ Kemal Tahir, karakterlerinin çeşitli hususiyetlerini betimlerken bile gerçeğe sadık kalmak konusunda son derece titiz davranmıştır. Nitekim *Kurt Kanunu*'nda "Orta boyluydu ama domuzuna tıkızdı. Alını dar, ön dişleriyle elmacık kemikleri fırlak... Zanaatı adam öldürmek... Tavuk kesmekten kolay gelir namussuza bu iş... Yüz elli liraya, elli liraya, hatta canı çekiyorsa cebinden üste harcayarak öldürür," (s. 21) cümleleriyle betimlenen Laz İsmail, İzmir yargılamaları sırasında Ali Naci (Karacan) tarafından *Akşam* gazetesine yazılan bir yazıda "Laz İsmail yüz liraya, elli liraya, hatta çok sıkıyorsa on liraya bile tavuk keser gibi adam öldüren profesyonel bir katildir. Orta boylu, kısa alınlı, fırlamış dudaklı, elmacık kemikleri çıkık, kafasının heyet-i umumiyesi yassı..." şeklinde tarif edilmektedir. (Bk., Ali Naci, "Korkunç Bir Film Seyrediyorum!", *Akşam*, nr. 2776, 7 Temmuz 1926-26 Zilhicce 1344.)

avanağını... “*Hem Cemiyet’e bunca zaman istihbarat yapacaksın hem de sonra karşımıza geçip muhalefete gireceksin! Yağma mı var?*” Kolaydı o zaman bu işler... Hoplayıp karakola girivermişti, o kadar... Şimdi zordu biraz, ama öldürülen de muhalif gazeteci değil... “*Sabıkalı takımından Laz İsmail denilen köpek...*” (s. 19-20)²

Şu birkaç satırlık değini, ilk bakışta *Sadâ-yı Millet* gazetesi başyazarı Ahmet Samim’in, İttihatçılar tarafından salt kendilerine muhalefet ettiği gerekçesiyle öldürtüldüğü izlenimi uyandırmaktadır ki sıradan bir okur muhtemelen böyle düşünecek ve bu cinayeti ya öteden beri esfele tanık olduğumuz siyasî cinayet örneklerinden biri olarak görüp geçecek yahut da İzmir suikastıyla birleştirerek İttihatçıları iktidardayken muhalefete, muhalefetteyken iktidara hayat hakkı tanımayan kanlı bir örgüt olarak kodlayacaktır! Buradaki asıl sorun, bütün bunların yazarın fikri olduğu yanlışlığına düşmektir! Dolayısıyla bu pasajda kimin konuştuğu ve kimin görüşlerinin ifade edildiği dikkatli bir şekilde ayırt edilmelidir.³

Romanın başından beri gerekli gördükçe yaptığı bazı betimlemeler dışında hiçbir şeye müdahale etmeyen yahut hiçbir yargı cümlesi kurmayan anlatıcı, olup biten bütün gelişmeleri romanda “güvenilmez bir karakter” olarak resmettiği Abdülkerim’in gözü, dili veya zihni aracılığıyla yansıtmaktadır. Bu noktada Abdülkerim’in otantik bir karakter olmadığını tekrar belirtmemiz gerekir! Bir başka deyişle gerçek hayatta İttihatçıların *Sadâ-yı Millet* gazetesi başyazarı Ahmet Samim cinayetini ihale ettikleri Abdülkerim adlı bir fedaileri yoktur! Oysa Ahmet Samim’in vurularak öldürüldüğü ve hükûmetin bütün gayretlerine rağmen katilin maalesef bulunamadığı bilinen bir husustur.⁴ Bu yüzden Kemal Tahir için asıl mesele, Ahmet Samim’in

² Kemal Tahir, *Kurt Kanunu*, 2. bs., Ankara: Bilgi Yayınevi, 1972. [Bu kitapta naklettiğimiz alıntılar, *Kurt Kanunu* romanının Kemal Tahir henüz hayattayken yapılan ikinci baskısındanır.]

³ Andrew Bennett, Nicholas Royle, *Şu Edebiyat Denen Şey*, 2. bs., İstanbul: Notos Kitap, 2020, s. 62.

⁴ Refik Halid, “Hasan Fehmi ile Samim’i öldürenlerden birisi Babiâli Baskını sırasında kurşun yiyip cezasını buldu; öteki Enver tarafından Kâğıthane’de kurşuna dizildi. Ve adalet-i ilahiye -hikmetinden sual edilemez- bu vakalarda pek çabuk tecelli etti!” demektedir. (Bk., Refik Halid Karay, *Bir Ömür Boyunca*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2019, s. 73.) Refik Halid’in adlarını zikretmediği bu İttihatçı fedailerden biri Babiâli Baskını’nda öldürülen Mustafa Necip, diğeri de

---

II. BÖLÜM

SÜREKAVI

Kara Kemal'in aklından neler geçiyor?

Yukarıda da söylediğim gibi suikast olayına bulaştırıldığı için ilk iş olarak Abdülkerim ile birlikte Semra Hanım'ın Beşiktaş'taki konağına kaçıp saklanmış bulunan Kara Kemal Bey, suikast olayının iç yüzünü anlamak ve bu olayın iktidar tarafından nasıl kullanılacağını önceden kestirmek amacıyla *Vakit* gazetesini günü gününe takip etmekte ve ilanlara varıncaya kadar her yazıyı dikkatle gözden geçirmektedir. Bu münasebetle 13 Haziran 1926 tarihli *Vakit* gazetesindeki birçok yazı ve haberi turnak içinde alıntılamanın yazar, ilk olarak "Bursa'da dinlenen Gazi hazretleri, bugün Gezgini Sergi'yle Bandırma'yı şereflendirecekler..." cümlesini nakletmektedir. Kara Kemal'e göre gazetede kuşkulandıracak hiçbir habere rastlanmıyor, tam tersine Halk Partisi mebuslarının çıkardığı bu gazetede Mustafa Kemal'in muhalifi Halide Edip'in *Zeyno'nun Oğlu* adlı "şaheser" romanıyla birlikte, yazarın "sihirkâr kalemiyle" yazılıp Amerika'da İngilizce basılan anılarının da yayımlanacağı müjdeleniyordu. Fakat Kara Kemal Bey, gazetenin ertesi günkü nüshasını incelerken bu ilanın övgü dolu sözlerden arındırılmış olmasına birdenbire dikkat kesilecek ve o sırada zihninden "Dünkü yayın reklamı kısalmıştı nedense... Halide Edip'in İngilizce basılan anıları yok olmuş... Yazar hakkında bütün övgüler de gitmiş. 'Yeni romanımız -Zeyno'nun Oğlu- Yazarı: Halide Edip. Pek yakında tefrika sütunlarımızda yayımlanacaktır.' Hepsi bu..." cümleleri geçecektir.

İlanın bu şekilde kısaltılmış olmasından işkillenen Kara Kemal, gazetenin sonraki sayılarında yine övgü dolu cümlelerle tekrar edilecek olan aynı ilanı görmeyecek ve her nedense bu konuya bir daha dönmeyecektir! Oysa Halide Edip'in *Zeyno'nun Oğlu* adlı romanı, hükûmetin İzmir suikastına dair resmî tebliğinin yer aldığı 18 Haziran tarihli *Vakit*'te bile yine aynı övgü dolu sözlerle ilan ediliyor ve hatta 25 Haziran tarihli nüshada Halide Edip'in daha önce bu gazetede yayımlanmış olan *Kalp Ağrısı* romanıyla *Zeyno'nun Oğlu* arasındaki ilişkiye dair uzun bir takdim yazısıyla¹ birlikte tefrika edilmeye başlanıyor fakat sadece üç sayı yayımlandıktan sonra 30 Haziran tarihli *Vakit*'te yer alan son derece ilginç bir itizarla kesiliyordu! Nitekim bu itizarda "*Zeyno'nun*

¹ "Yeni Tefrikamız Münasebetiyle: *Kalp Ağrısı-Zeyno'nun Oğlu*", *Vakit*, nr. 3045, 14 Zilhicce 1344-25 Haziran 1926.

III. BÖLÜM

İNSANLIK SORUMU

İttihatçıların İaşe Nazırı

Kurt Kanunu romanındaki anlatıya göre bu sıralarda baskına uğrayan Paşa Çiftliği'nden ayrılan Kara Kemal, bir gece yarısı Aksaray'da, Cambaziye Sokağı'nda oturan eski arkadaşlarından Emin Bey'in kapısını çalmış ve kapıyı açmaya inen Emin Bey'in kız kardeşi Perihan, karşısındakinin Kara Kemal olduğunu görünce ağabeyine hiç sezdirmeden kendisini içeri almış ve evin alt katındaki odalardan birine yerleştirmiştir. Biraz sonra ağabeyi Emin Bey'le konuşurken sözü kaçaklar meselesine, Kara Kemal'e ve onun İaşe Nazırlığı'na getiren Perihan, ağabeyine hitaben "Nereye çıktıydı? İaşe Nazırlığı değil midir çıktığı en yüksek yer? Nazırlığı hani yükselme saymazdın?" deyince Emin Bey "Küçük Abla" diye hitap ettiği kız kardeşine bu konuda şunları söyleyecektir:

Kara Kemal Bey'in nazırlığı gelişigüzel Nazırlıklardan değildir, Küçük Abla! Kocaman imparatorluğun kaderini elinde tutan birkaç kişiden biriydi, belki de bir aralık, birincisi... Salt politikada kalmadı Kara Kemal Bey... Milletin açlık tokluk sorumluluğunu yükledi. Olağanüstü zamanlarda, açlık tokluk işleri ayrıca insanların ahlâklarını da ilgilendirir. Demek ki toplumun ahlâk sorumluluğunu da yükledi. İnsanları zengin etmek iktidarı elindeydi. Canının istediğine milyonlar kazandırdı. Ben- ce, savaş yöneten başkomutanın sorumluluğundan çok daha korkuludur bu... Başkomutan, insanları son hesaplaşmada ölüme yollamıştır. Kara Kemal Bey, kimi insanları kökten değiştirdi. Belki de kötüye kullanacak- ların eline para gibi en korkunç silahı verdi. Her babayiğidin göze alacağı sorumluluk değildir bu. Daha beteri, bulaştırmadı da yüzüne gözüne de- nemez. (s. 237-238)

Burada söylenenler sanki Kara Kemal Bey'in uzun seneler iaşe nazır- lığı yaptığı ve bütün bu işleri nazırlık zamanında kotardığı izlenimi uyandırmaktadır ki bu doğru değildir! Zira Kara Kemal Bey, Birin- ci Dünya Harbi'nin sonlarına doğru Talat Paşa tarafından 18 Ağus- tos 1918 tarihinde bu göreve getirilmiş¹ ve 7 Ekim 1918 tarihinde

¹ "Tevcihat: İaşe Nezaretine Kemal Bey tayin edilmiştir.", *Takvîm-i Vakayi*, nr. 3324,

Dizin

A

Abdülkerim 16, 17, 18, 23, 24, 25,
26, 34, 41, 42, 44, 49, 50, 51,
57, 87, 131, 132, 133, 135,
137, 141
Abidin 49, 51, 132, 183
Adnan (Adivar) 126, 181
Agayef 96
Ağaçlı 57
Ağa Han 129
Ağaoğlu Ahmet 95, 96, 98, 173,
202
Ahmet Cevdet 96, 129, 138
Ahmet Emin 97, 116, 117, 173,
174, 202
Ahmet İhsan 32
Ahmet Samim 18, 23, 24, 25, 26,
27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
36, 37, 38, 39, 40, 123
Ahmet Şükrü Bey
Şükrü/Şükrü Bey/Ahmet Şükrü
Bey (Eski Maarif Nazırı,
Kastamonu Mebusu, İzmit
Mebusu) 195
Ahmet Şükrü ve Şürekâsı 195
Ahmet Ümit 35
Ahrens 81
Aka Gündüz 164, 208, 210
Akpeyker Çiftliği 56
Aksaray 193
Akşam 23, 72, 92, 95, 118, 134, 138,
146, 177, 186, 225

Albay Çolak Selahattin 133
Aleksi Conradi 81
Alemdar 208, 210
Ali Çetinkaya 133, 172
Ali Ekrem (Bolayır) 95
Ali Fuat Paşa 49, 133, 152, 153,
154, 155, 156, 158, 159, 182
Ali Haydar Midhat 195
Ali Kemal 74, 127, 247
Ali Naci 23, 34
Ali Osman Kâhya 136, 138
Ali Şükrü Bey
Ali Şükrü Bey (Lazistan Mebusu,
Trabzon Mebusu) 17, 19,
59, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 74, 75, 76, 77, 83
Almanya 166, 169, 199
Altın Kitap 144
Amerika 87, 166, 168, 223
Anadolu 63, 125, 126, 128, 141,
149, 156, 161, 162, 166, 170,
171, 176, 185
Anadolu Ajansı 99, 139, 182, 202,
203
Anadolu'da Yeni Gün 39, 213
Andrew Jackson 197
Ankara 16, 17, 19, 41, 43, 47, 49,
60, 61, 66, 67, 73, 89, 91, 92,
94, 95, 97, 106, 116, 119,
123, 126, 127, 130, 134, 136,
137, 138, 139, 141, 142, 147,
159, 160, 161, 162, 165, 173,

174, 175, 178, 183, 184, 185,
186, 187, 210, 211, 215, 217
Ankara İstiklâl Mahkemesi 89,
119, 142, 185
Ankara Valisi Atıf Bey 43, 44, 141
Antep Mebusu Fazıl 194
Anzak 63
Arif Oruç 205, 207
Atina 45, 139
Avrupa 38, 79, 158, 161, 181
Avusturya 166
Ayasofya 55
Aydınlık 117
Ayıcı Arif 158
Ayrancı Bağları 66

B

Baalbek 149, 153, 155
Babıâli Baskını 24
Bağdat 107
Bahçekapı 23, 25, 27, 34
Bahçekapısı Karakolu 34
Bakırköy 54, 55, 57, 237, 238
Balat 55
Balkan Harbi 38, 39, 77
Ballı Naciye 23, 26, 41
Bandırma Vapuru 149
Batum Kongresi 185
Baytar Rasim 41, 42, 44, 45, 48, 49,
183, 207
Bekir Sami 126, 128, 207
Belgrad Ormanları 131
Ben Deli miyim? 103
Benon Değirmenciyan 91, 94
Berlin 81
Berlin Büyükelçiliği 80

Beşiktaş 54, 57, 87, 175, 201, 236,
237
Beykoz 120
Beyoğlu 27, 49, 55, 220
Beyrut 149, 153, 156
Binbaşı Dayı Mesut 136
Binbaşı Millingen 149
Bingöl 111
Birinci Dünya Harbi 172, 193, 196
Birinci Grup 127, 217, 219
Birinci Lozan Konferansı 60, 80,
124
Birinci Meclis 42, 44, 171, 178, 179,
211, 217, 220
Boğazlar 63, 78, 79, 80
Bolşevikler 72, 73, 80, 81
Boşo 39
Bozcaada 63
Bölük Emni Şefik 68
Bristol Oteli 49, 133
Brüksel Hattı 61
Bulgaristan 53, 54
Burhan Cahit 186, 188, 215
Bükreş 38
Büyük Britanya İmparatorluğu 61
Büyükdere 53
Büyükdere 55

C

Cafer Sadık Bey 242
Cambaziye Sokağı 193
Cavit Bey 159, 171, 174, 177, 179,
202, 203, 208, 211, 215
Cebeci Hastahanesi 70
Cecil Oteli 80, 81, 82
Celal Bayar 133

Cemal Paşa 102, 152, 154
 Cemiyet-i Akvam 60, 106
 Cemiyet-i Hafiye 123
 Cerrahpaşa 224
 Conradi 81
 Courriere d'Orient 95, 96
 Cumhuriyet 95, 96, 97, 98, 103,
 112, 144, 146, 148, 159, 180,
 185, 210, 217
 Cumhuriyet Halk Fırkası 102, 111,
 113, 115, 117, 164, 171, 172,
 180, 182, 188

Ç

Çanakça 56
 Çankaya 145
 Çapakçur 111
 Çapakçur Kaymakamlığı 111
 Çatalca 240, 248
 Çerkez Ahmet 34
 Çerkez Ethem 45, 139, 159, 161
 Çerkezköy 243, 247
 Çilingöz Çiftliği 56, 57, 239, 242
 Çopur Hilmi 131, 207

D

Dahiliye Vekili Cemil Bey 109
 Dahiliye Vekili Ferit Bey 92, 93, 94
 Dahiliye Vekili Receb Bey 97, 98,
 99, 101
 Damat Ferid Paşa 54, 166
 Demirciköyü 29, 56
 Deny 148
 De Rivera 174
 Dersim Mebusu Feridun Fikri 100
 Derviş Bey 55
 Derviş Efendi 238

Derviş Kâhya 54, 57, 131
 Dimetoka 161
 Diran Gümüşgerdanyan 91
 Diyarbekir 109, 111, 119
 Doktor Nâzım 31, 174, 209, 215
 Doktor Zalkind 81
 Dördüncü Ordu Karargâhı 152
 Dr. İsmet Görgülü 148, 155
 Düğer 145
 DüNDAR Alp 111
 Düyun-ı Umumiye 127

E

Ebüzziya Tevfik Bey 95, 96
Edebiyât-ı Umûmiye Mecmuası 95,
 96
 Edirne 63, 161
 Edirnekapı 55
 Eğil Bucağı 109
 Elhamra Sineması 131
Elveda Güzel Vatanım 35
 Eminönü 28
 Eminönü Sulh Mahkemesi 195
 Emir Ali 129
 Enver Paşa 54, 55, 57, 72, 103, 137,
 238
Epoca 81
 Erik Jan Zürcher 147
 Ermeni 82, 88, 90, 91, 103, 105,
 107, 116, 168
 Ernest Mayer 239, 242
 Erzincan 74
 Erzurum 65, 88, 143, 147
 Erzurum Mebusu Rüştü 93
 Eyüp 49, 53, 137

F

Fahri Kemal 220
 Faik (Günday) 182
 Fazıl Ahmet 27
 Fehim Bey 69, 70, 76
 Ferit Bey 88, 89
 Fevzi Lütü 101, 102
 Fındıklı 57, 131
 Fransa 37, 78, 82, 166, 168

G

Garbî Trakya 63
 Garp Cephesi 158, 159
 Gazeteciler Cemiyeti 101
 Gelibolu 63
 Genç Mebusu Hamdi Bey 111
 Genç Valiliği 111
 Genç Valisi İsmail Hakkı Bey 111, 112
 Gezgin Sergi 87
 Girit 30, 36, 37, 38
 Giritli Şevki 50, 140
 Gurbet Hala 49, 132, 134, 137, 140
 Gureba Hastahanesi 68
 Gülcemal Vapuru 23, 41
 Gülhane Parkı 55
 Gülnihal Vapuru 178
Günaydın 75
 Gürcistan 78
 Gürcü Yusuf 41, 131, 178

H

Hacı Hasan Efendi 66
 Hadımköyü 240, 241
 Hafız Mehmet 206, 207, 216, 217, 218, 220

Hâkimiyet-i Milliye 66, 68, 97, 98, 107, 116, 144, 185, 188
 Hakkârî 105, 106
 Hakkârî Valisi Halil Rifat Bey 107, 108
 Halep 94, 154, 246
 Halet 207
 Haliç Konferansı 60, 106
 Halid Paşa 105, 116
 Halis Turgut 207
 Halkalı 55, 56, 57
 Hapishaneler Genel Müdürü Efdallettin Bey 94
 Harbiye Kapısı 163
 Harbiye Nezareti Müsteşarlığı 155
 Hareket Ordusu 32
 Hasan Fehmi 24, 28, 29, 33, 36
 Hasan Kâhya 136
 Hasip 49, 135, 216, 217
 Hasköy 55
 Hıfzı Topuz 34
 Hıyanet-i Vataniye Kanunu 109, 138
 Hocapaşa Hamamı 55
 Hohberg 96
 Humus 154
 Hüküm Gecesi 34
 Hürriyet ve İtilaf 39, 123, 170
 Hüseyin Avni Bey 65
 Hüseyin Rahmi Gürpınar 104, 197
 Hüseyin Rauf Bey 65, 66, 69, 70, 102, 163, 164, 173
 Hüseyin Suad Bey 121
 Hüseyinzade Ali 215

I

Irak 60, 61, 105, 106

İ

İaşe Kararnamesi 194, 195

İaşe Müdüriyeti 194

İaşe Nazırlığı 193, 195

İbrahim Nazif 56, 241, 242, 243,
244, 245, 246

İğneada 53, 56, 57, 239

İkdam 31, 96, 129, 146, 157, 160

İkinci Ceza Mahkemesi 138

İkinci Grup 42, 44, 62, 64, 125,
143, 162, 171, 175, 178, 179,
182, 201, 206, 211, 212, 217,
219, 220

İkinci İnönü Muharebesi 158

İkinci Lozan Konferansı 64, 77, 81,
124, 125, 128, 171, 172

İkinci Meclis 171, 183, 211

İkinci Meşrutiyet 13, 17, 18, 23, 31,
121, 123, 232

İleri 62, 94, 96, 97, 99, 100, 101,
173, 174, 175

İlyas Sami 136

İmroz Adası 63

İngiltere 37, 60, 61, 63, 78, 79, 106,
166, 168, 169

İsmail Canbulat 166, 179, 216

İsmail Hakkı Tekçe 74, 83

İstanbul 19, 23, 32, 39, 41, 43, 44,
46, 47, 53, 54, 57, 81, 91, 93,
95, 97, 98, 99, 100, 101, 105,
106, 116, 117, 118, 119, 120,
121, 123, 125, 126, 128, 133,
136, 137, 138, 147, 149, 150,

153, 155, 156, 157, 159, 162,
163, 167, 171, 173, 175, 177,
178, 189, 194, 195, 196, 198,
200, 201, 209, 211, 212, 213,
216, 217, 218, 228

İstanbul Emniyet Müdürü Sadettin
Bey 93, 94, 97

İstanbul Konferansı 60, 106

İstanbul Valisi Haydar Bey 91

İstanbul Valisi Süleyman Sami Bey
243

İstikbal 117

İstiklâl Harbimiz 72

İstiklâl Mahkemesi 16, 17, 19, 33,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
48, 50, 51, 53, 54, 55, 57, 89,
111, 116, 119, 120, 121, 133,
134, 136, 137, 138, 140, 142,
143, 163, 164, 172, 177, 179,
182, 183, 184, 185, 187, 188,
195, 202, 205, 208, 211, 213,
214, 215, 222, 223, 226, 228

İstiklâl Mahkemesi Reisi Ali Bey
202, 222

İsviçre 80, 81, 121, 124

İş Bankası 44, 46, 47

İştirâk 27, 28, 29, 30, 31

İtalya 37, 78, 166, 199

İttihatçılar 24, 35, 72, 73, 148, 162,
166, 169, 171, 172, 174, 179,
183, 204, 208, 210

İttihat ve Terakki 27, 29, 33, 34, 36,
38, 39, 40, 51, 125, 148, 167,
168, 169, 170, 171, 172, 174,
175, 176, 182, 183, 184, 185,
186, 188, 189, 194, 196, 201,
203, 204, 205, 208, 210, 211,

212, 213, 215, 218, 219, 220
 İzmir 15, 16, 17, 18, 20, 23, 24, 33,
 41, 42, 45, 46, 49, 51, 53, 87,
 89, 113, 131, 132, 133, 134,
 137, 141, 143, 144, 147, 148,
 156, 159, 161, 164, 166, 171,
 172, 175, 177, 178, 180, 182,
 184, 185, 195, 196, 201, 203,
 205, 208, 210, 213, 214, 218,
 219, 220, 222, 233
 İzmit 133, 200, 201, 202, 211, 247

J

Jackson Düsturu 197
 Jandarma Takım Kumandanı Ke-
 mal Bey 67
 John Godolphin Bennett 149
 Josef Hans Lazar 147
 Jön Türk 31, 95, 96

K

Kâğıthane 24
 Kaklamanos 124
Kalp Ağrısı 87
 Kantariye Şirketi 211
 Karaağaç 62, 63, 160, 161
 Karacaköy 56
 Kara Çete 131, 160, 189, 204, 205,
 206, 207, 208, 214, 215, 217,
 224, 228
 Kara Kemal 15, 16, 17, 19, 40, 43,
 49, 50, 51, 57, 87, 88, 89,
 103, 113, 117, 120, 125, 131,
 132, 133, 134, 137, 138, 140,
 143, 158, 159, 163, 175, 178,
 179, 183, 184, 187, 189, 193,
 194, 195, 196, 198, 200, 201,

202, 203, 204, 205, 208, 210,
 212, 213, 214, 215, 216, 217,
 218, 219, 220, 221, 222, 223,
 224, 225, 226, 228

Kara Kemal'in Son Günleri 207

Karakol Cemiyeti 172

Kara Vasıf 143, 172, 206

Karl Radek 81

Karlsbat 150

Karnik Sebuhyan 91, 94

Kartaltepe 54, 237, 238

Kasımpaşa 55

Katil Niyazi 57, 132, 134, 140, 175

Kâzım Karabekir 15, 49, 60, 72, 73,
 74, 102, 133, 140, 143, 156,
 163, 179, 181, 182, 222

Kel Ali 43, 134, 182

Keşan 49

Kıbrıslızaade Şevket Bey 28

Kılıç Ali 41, 44, 46, 47, 70, 97, 99,
 100, 140, 185, 187

Kırklareli 56, 242, 243, 244, 245,
 246, 247, 249

Kırmızı Konak 186

Kızılcaköy 56

Komünist Mehmet 136

Kostantinopol Oteli 55

Kozan Mebusu Ali Saib Bey 115

Kozmide 37, 39, 40, 123

Kömürcüpınarı 57

Kör Ali İhsan 215, 216, 217, 218,
 219

Kumkapı 55

Kurt Kanunu 11, 13, 15, 16, 20,
 23, 34, 44, 48, 51, 57, 59, 83,
 103, 112, 121, 123, 131, 137,
 141, 170, 175, 178, 193, 195,

200, 204, 205, 208, 210, 223,
232
Kuva-yı Milliye 159, 170, 185
Kuyulu Kahve 66, 69, 70
Küçük Pazar Maliye Tahakkuk Şu-
besi Müdürü Enver 224

L

Laz İsmail 23, 26, 41, 131, 178
Lenin 174
Le Temps 36, 78
Lice 111
Liman von Sanders 151, 152, 153,
154
Londra 38, 88, 181
Lord Curzon 60, 62, 78, 79, 105
Lozan 62, 78
Lozan Antlaşması 77, 106, 107,
173, 176
Lozan Konferansı 17, 19, 39, 63,
77, 80, 105, 108, 115, 121,
123, 128, 129, 130, 131, 179,
200, 222
Lozan Muahedesi 130, 161
Lozan Palas Oteli 80
Lüleburgaz 31
Lütfi Fikri 138, 259

M

Maarif Kütüphanesi 144, 145
Macaristan 166
Mahir İz 69, 70, 75
Mahmut Şevket Paşa 31, 133
Malta 127, 166, 170, 171, 199, 200,
214
Manastır 40, 49, 83
Maxims Dibrilkovsky 81

Mecdi Sadreddin 160, 208, 215
Meclis-i Ayan 38
Meclis-i Mebusan 40, 168, 169
Mehmet Ali Efendi 224
Mehmet Âsım 117, 179, 187, 223
Merkez Kiraathanesi 69, 71
Merkez Savcısı Fehim Bey 66
Mersinli Cemal Paşa 49, 133, 151,
154
Mesadet Hamı 215, 216, 217, 219
Midye 56, 239, 240, 241, 243, 244
Millî Mücadele 74, 77, 102, 125,
143, 144, 156, 157, 170, 171,
175, 179, 208, 210
Milliyet 51, 52, 54, 74, 143, 144,
146, 181, 183, 186, 187, 208,
215, 220, 224, 225, 227
Misak-ı Millî 79
Mithat Paşa 15, 195
Mondros Mütarekesi 77, 156, 162,
166, 170, 198, 208
Moskova 78, 81, 128
Moskova Büyükelçiliği 159
Muammer Naili 119
Mudanya Konferansı 59, 62
Mudanya Mütarekesi 59, 156
Musevi 168
Mussolini 174
Mustafa Fevzi 97
Mustafa Kaptan 66, 67, 68, 69, 70,
71, 76
Mustafa Nâlık Paşa 54, 55, 57, 124,
236
Mustafa Necip 24
Mustafa Suphi 72
Musul 50, 52, 59, 60, 61, 62, 63,
77, 79, 80, 83, 105, 106, 107,
108, 111

Musul Antlaşması 60
Musul Konferansı 60, 106
Müdafaa-i Hukuk 171, 176, 200,
201, 211, 212
Müdafaa-i Milliye Vekili Receb Bey
115, 118
Mühye Köyü 66, 67, 76
Münir Hüsrev 207
Müstakil Gazete 91, 93, 94, 96, 101,
136, 137
Mütareke 91, 121, 147, 187
Müttefikler 63

N

Nablus Karargâhı 150
Naciye Sultan 54, 238
Nail Bey 55
Naim Palas Oteli 179, 182
Nakşibendî 108
Nakşiler 215
Nasturî 105, 107, 108, 109, 111
Nebizade Hamdi 162
Necip Ali Bey 120, 121, 123, 208
Necmeddin Sadık 118, 172, 186
Neue Freie Presse 147
Neyyir-i Hakikat 38
Niyazi Bey 175, 201
Nuruosmaniye 209, 214

O

Observer 167
Olimpos Gazinosu 145
Onbaşı Şakir 68
On İki Ada 63
Orak ve Çekiç 117
Ordu Mebusu Faik 179, 222

Ö

Ömer Seyfettin 196, 197, 264
Özgürlüğe Kurşun 35

P

Pandaniça Çiftliği 54, 55, 57, 131,
238
Papazın Bağı 66, 68
Paris 166
Paris Konferansı 166
Paşa Çiftliği 57, 131, 193
Patrikhane 37
Piran Köyü 109
Podimar 56
Pontus Rumları 77

R

Rayak 149, 152, 153, 155
Refet Paşa 49, 126, 133, 144, 150,
155, 156, 157, 158, 163, 207
Rıza Nur 123, 124, 125, 126, 128,
129, 130
Rize Mebusu Rauf Bey 100
Roma 78
Roman Notları 15
Rufailer 215
Rum 39, 40, 82, 91, 124, 168
Rumeli 53, 78, 123, 239
Rumeli Kavağı 53
Rusya 37, 78, 79, 80
Rüştü Paşa 49, 207

S

Sabit Bey 49
Sabur Sami 97
Sadâ-yı Millet 23, 24, 27, 33, 37,
39, 40

Safraköyü 56
 Sağır 41, 43
 Sakarya Muharebesi 145
 Salih Paşa 126
 Salih Paşo 120
 Salkımsöğüt Mahallesi 55
 Samanpazarı 69
 Sami Sabit Bey 72, 73
 Sandalcılar Cemiyeti 136, 138
 Sarafim Bedos 27
 Sarı Efe 45, 49, 50, 131, 132, 133,
 178, 182, 183, 187, 207
 Sarı Paşa 41, 43
 Saruhan Mebusu Raşit 93
 Savcı Fehim Bey 68
Sayha 117
 Sebilürreşad 116, 117
 Seher Hanım 54, 55, 237, 238
 Selanik 40, 49, 83, 144, 145
 Semra Hanım 57, 87, 131, 134
Serbestî 33, 36
 Sergen 56
Servet-i Fünûn 27, 32
 Sevr 167
 Seyitgazi 145
 Sıhhiye Vekâleti 128
 Simplon Express 127
 Sirkeci 55, 243, 248
 Sir Percy Cox 106
 Sivas 72, 73, 120, 149, 170
 Sivas Kongresi 164
 Sofulu 161
 Soğuksu 72, 74
Son Posta 34
Son Saat 146
 Sultanahmet 55
 Sultan Mehmed Reşad 38

Suriye 61, 150, 154, 155, 156

Ş

Şaban Efendi 58
 Şam 151, 153, 154, 176
 Şamlılar 56
 Şark Meselesi 59, 166, 170
 Şefik Paşa 57, 123, 131
 Şevket Bey 28, 29
 Şeyh Galib 224
 Şeyh Ömer 214
 Şeyh Said 19, 50, 105, 108, 109,
 111, 112, 115, 118, 119, 130,
 141, 180, 181, 214, 222
 Şirket-i İnhisariye 174, 175
 Şükrü 181, 216, 218, 219
 Şükrü/Şükrü Bey/Ahmet Şükrü
 Bey (Eski Maarif Nazırı,
 Kastamonu Mebusu, İzmit
 Mebusu) 184, 187
 Şükrü Bey
 Ali Şükrü Bey (Lazistan Mebusu,
 Trabzon Mebusu) 49, 50
 Şükrü/Şükrü Bey/Ahmet Şükrü
 Bey (Eski Maarif Nazırı,
 Kastamonu Mebusu, İzmit
 Mebusu) 33, 40, 45, 46, 51,
 52, 127, 133, 158, 178, 179,
 181, 195, 211, 214, 222

T

Tagnabel Ziraat Mektebi 152
 Taif 15
 Tahrir-i Sükûn Kanunu 19, 50, 115,
 116, 117, 143, 178, 218, 233
 Talat Paşa 32, 164, 172, 193, 194,
 198

Tan 64

Tanın 27, 39, 62, 96, 101, 118, 119,
120, 123, 124, 127, 129, 130,
138, 163, 171, 172, 202, 259

Tatlı Kuyu Sokağı 224

Tchitcherine 78, 79, 81

Teceddüd Fırkası 166, 168, 171

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
19, 47, 102, 109, 111, 112,
113, 117, 120, 130, 133, 141,
161, 171, 172, 177, 178, 179,
181, 182, 183, 184, 205, 208,
211, 214, 217, 219, 220, 222

Terkos Gölü 131

Tevfik Bıyıklıoğlu 158

Tevfik Paşa 169

Tevfik Rüştü 61

Tevhid-i Efkar 64, 76, 81, 116, 117,
129, 174

Times 32, 61

Tokatlıyan Oteli 43, 44, 45, 47

Trablusgarp 38, 156, 196

Trablusgarp Harbi 196

Trabzon 17, 59, 64, 70, 72, 73, 74,
77, 117, 220, 240

Turkish Oil Company 60, 105

Türkiye 38, 60, 61, 63, 64, 72, 78,
79, 80, 82, 91, 106, 107, 108,
111, 121, 123, 129, 138, 146,
166, 167, 168, 169, 176, 179,
181

Türkiye Büyük Millet Meclisi 60,
62, 64, 77, 78, 82, 109, 138,
172, 173, 176, 179

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Hükümeti 17, 59, 63

U

Uğur Mumcu 133

Ukrayna 78

V

Vahideddin 126, 162

Vakit 17, 51, 52, 54, 70, 76, 87, 88,
96, 108, 117, 131, 132, 140,
146, 170, 179, 187, 194, 205,
222, 223, 224, 226

Vatan 50, 81, 96, 97, 99, 101, 108,
116, 117, 127, 173, 174, 202

Velid Ebüzziya 129, 138, 174

Venezelos 160, 222

Viktorya Oteli 152

Vilayat-ı Şarkıye 216

Viyana 147, 195

Vize 56

Von Herman 57

Vorowsky 78, 80, 81, 82

Y

Yahya Kâhya 70, 71, 73, 74

Yani Birahanesi 28, 29

Yarın 207

Yassıören 56

Yassıpeyker 56

Yedigün 40

Yedinci Ordu 150, 152, 154

Yenibahçeli Şükrü Bey 136, 137,
138

Yeni Cami 27

Yenikapı 55

Yeni Ses 146, 160, 162, 208, 215

Yenişehirli Haydar 49

Yunanistan 37, 38, 39, 62, 88, 160,
222

Yunus Nadi 39, 61, 83, 97, 98, 101,
 113, 117, 144, 146, 159, 166,
 173, 175, 176, 180, 183, 184,
 185, 186, 187, 210, 211, 212,
 213, 214, 217, 218, 219

Yusuf Hikmet Bayur 33

Yusuf Kemal 126

Z

Zeyno'nun Oğlu 87, 88, 148

Ziya Gökalp 208

Ziya Hurşit 16, 41, 42, 43, 44, 45,
 46, 47, 50, 131, 136, 137,
 141, 158, 164, 178, 181, 182,
 187, 215, 216, 217, 218, 220

Ziya Şakir 34

Zonguldak Mebusu Halil 93